

APUS RY:N RAPORTTEJA 1 | 2016

Hyvinkään Sääksjärven linnustoselvitys 2016

Juha Honkala
Jukka Tanner

Keski- ja Pohjois-Uudenmaan lintuharrastajat Apus ry.
Hyvinkään seurakunta

KESKI- JA POHJOIS-UUDENMAAN LINTUHARRASTAJAT APUS RY. 1 | 2016

ISBN 978-952-67615-9-6

Kannen kuva: Kuikat Sääksjärvellä. Juha Honkala.
Raportin kuvat: © Juha Honkala

ISBN 978-952-67615-9-6

SISÄLLYS

1	Johdanto.....	4
2	Tutkimusalue- ja menetelmät.....	5
	2.1 Tutkimusalueen kuvaus.....	5
	2.2 Linnustokartoituksen suoritus.....	5
	2.2 Muut lintutiedot alueelta.....	6
3	Tulokset.....	7
	3.1 Sääksjärven tutkimusalueen EU D1-, uhanalais- ja vastuulajit	7
	3.2 Sääksjärven tutkimusalueen linnut.....	10
4	Johtopäätökset ja suositukset	12
	Lähteet	13

1 Johdanto

Hyvinkään Sääksjärven pesimälinnuston selvitys tehtiin Hyvinkään seurakunnan mailla järven pohjoisrannalla keväällä ja kesällä 2016. Maastotöistä ja raportoinnista vastasi Keski- ja Pohjois-Uudenmaan lintuharrastajat Apus ry, linnustaselvityksen tilaaja oli Hyvinkään seurakunta. Hankkeen tavoitteena oli selvittää Sääksjärven pohjoisrannan pesimälinnusto parimäärineen Hyvinkään seurakunnan mailla. Alueella elävien lajien parimäärät ja elinalueet selvitettiin kartoituskäynnillä 23.4.–18.6.2016. Parimääriä ja elinalueita tulkittaessa hyödynnettiin myös kartoituskäyntöjen ulkopuolelta ilmoitettuja havaintoja (BirdLife Suomi, Tiira-lintutietopalvelu).

Kuva 1. Hyvinkään Sääksjärven linnustotutkimusalue 2016. Tutkittu alue on rajattu keltaisella. Maanmittauslaitoksen kartan julkaisulupa: 187/MML/11

2 Tutkimusalue- ja menetelmät

2.1 Tutkimusalueen kuvaus

Sääksjärvi sijaitsee Hyvinkään kaupungin lounaiskulmalla, linnuntietä noin kuudentoista kilometrin päässä kaupungin ydinalueesta.

Linnustotutkimuksessa tutkittiin Hyvinkään seurakunnan leirikeskuksen ja sitä ympäröivän metsäalueen linnusto, tutkitun alueen ala oli noin 23,1 ha. Pohjoisessa metsäalue rajautuu Vihtilammiin ja etelässä Sääksjärveen. Osa tutkimusalueesta kuuluu Kalkkilammi-Sääksjärven Natura 2000-alueeseen FI0100056, johon myös koko Sääksjärvi kuuluu.

Sääksjärven tutkimusalueen metsät ovat pinnanmuodoiltaan vaihtelevia. Vallitseva metsätyyppi on varttunut, valoisa ja karu mäntykangas. Alueella on luontopolku ja virkistysalueen luonteen mukaisesti alueen metsät on säästetty hakkuilta. Tutkimusalueen pohjoisreunalla on Vihtilammiin rajautuva ojitettu korpi. Reheviä metsiä (lehtomaista kangasta) alueella on erittäin vähän, vain Sääksjärven rantamilla metsätyyppi on tuore kangas. Alueen pohjoisosaan on perustettu luonnonsuojelualue. Luonnonsuojelualuerajauksen sisällä on näyttävä muinaisranta sekä harjumaista mäntykangasta.

Virkistysalueena Sääksjärven metsäalueella on merkitystä sekä leirikeskuksessa vierailuille että muualta tuleville ulkoilijoille. Alueelle rakennettu ulkoilu- ja luontopolku on kulumajäljistä päätellen ainakin kohtalaisen vilkkaassa käytössä.

Sääksjärvi on kirkasvetinen ja laskuojaton pohjavesijärvi. Natura 2000-tietolomakkeen mukaan järven tila on laadultaan ja hydrologialtaan luonnontilainen (Ympäristöhallinnon verkkosivu). Alueen luontoa Natura 2000-tietolomakkeella luonnehditaan seuraavasti: "Alue on monipuolinen ja erittäin arvokas luontokokonaisuus, jonka eri osat on todettu eri suojeluohjelmissa yksinäänkin valtakunnallisesti arvokkaiksi. Alueelle on keskittynyt hyvin monien Uudellamaalla uhanalaisten kasvien esiintymiä." Hyvinkään kaupungin ympäristöraportissa todetaan: "Kalkkilammi-Sääksjärven Natura-alue on arvokas ja monipuolinen luontokokonaisuus, jonka osa-alueilla esiintyy monia Uudellamaalla uhanalaisia letto-, lähteikkö-, harju- ja vesikasveja. Alueelta löytyy lisäksi edustavia esimerkkejä useista suojeltavista luontotyypeistä. Sääksjärvi ympäristöineen on myös tärkeää virkistysaluetta. Kirkasvetinen järvi luonnonhiekkarantoineen tarjoaa hyvät mahdollisuudet uimiseen ja kalastukseen" (Heikkinen, E. 2010).

Edempänä samassa ympäristökatsauksessa todetaan mm. seuraavaa: "Sääksjärvi on suurehko laskujoeton lähdejärvi, jonka vesi on kirkasta, vähäravinteista ja laadultaan erinomaista. Tämän kaltainen järvi on herkkä ulkopuoliselle kuormitukselle ja sen suojelu vaatii erityistä huomiota" (Heikkinen, E. 2010).

2.2 Linnustokartoituksen suoritus

Sääksjärven alueen pesimälinnusto selvitettiin kartoitusmenetelmällä soveltaen maalintujen kartoituslaskentaohjeita (Koskimies & Väisänen 1988).

Tutkimusalueen lintuja kartoitettiin viitenä aamuna 23.4. – 18.6.2016. Yökuunte-
lulla (18.6.) kartoitettiin lähinnä kehrääjiä. Tällöin käytettiin hyväksi alueen polkuverkostoa.

Sääksjärven tutkimusalue kierrettiin jalkaisin niin tarkoin kuin mahdollista. Havainnot kaikista lajeista merkittiin selkein lyhentein peruskartasta suurennetulle käyntikartalle (1:3 300). Erityistä huomiota kiinnitettiin saman lajin muiden yksilöiden yhtäaikaisiin havaintoihin, jotta kokonaisparimäärän arviointi olisi mahdollisimman luotettava. Kauempana alueen ulkopuolella ja selvästi alueen yli lentäviä lintuja ei huomioitu.

Parimäärät tulkittiin Koskimiehen & Väisäsen (1988) mukaan. Joidenkin lajien kohdalla perimäärätulkinnassa otettiin huomioon myös laskentojen ulkopuolisia havaintoja.

Linnustoselvityksen maastotyöstä vastasivat Jukka Tanner (4 aamua sekä yökuuntelu) ja Juha Honkala (1 aamu).

Linnustoselvityksen maastokäynnit säätietoineen:

23.4.2016 klo 6.00–9.15. Sää: tyyntä, +1, 7/8 alapilveä, hyvä näkyvyys.

2.5.2016 klo 4.00–9.30. Sää: tyyntä, + 5, 6/8 alapilveä, hyvä näkyvyys.

20.5.2016 klo 4.00–10.00. Sää: tyyntä, +8, 4/8 alapilveä, hyvä näkyvyys.

4.6.2016 klo 4.20–9.45. Sää: tyyntä, + 11, 0/8, hyvä näkyvyys.

18.6.2016 klo 02.00–7.50. Sää: tyyntä, + 14, 0/8, hyvä näkyvyys.

2.3 Muut lintutiedot alueelta

Sääksjärven alueen muita lintutietoja haettiin sekä Luonnontieteellisen museon rengastustietokannasta että BirdLife Suomen ylläpitämästä Tiira-havaintotietokannasta. Tiira-aineistohaun tuloksia käsitellään edempänä, kappaleessa 3.2. Luonnontieteellisen museon rengastustietokannassa ei ollut tietoja tutkimusalueelta.

Luontopolku kulkee muinaisrantaa sivuten Sääksjärven pohjoispuolisella metsäalueella.

3 Tulokset

Linnustoselvityksen aineistoon kertyi Sääksjärven tutkimusalueelta tietoja 40 lintulajista (taulukko 1). Nämä lajit joko pesivät, pitivät pysyvää reviiriä tai käyttivät aluetta toistuvasti ruokailuun. Ohimuuttajia tai muita satunnaisvieraita ei ole laskettu lukuihin. Euroopan unionin lintudirektiivin (EU D1) liitteen 1 lajeja alueella oli kaksi. Uhanalaisluokituksessa huomioituja lintulajeja alueella tavattiin yhteensä 6; näistä kaksi on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi, kaksi vaarantuneiksi ja kaksi silmälläpidettäviksi. Suomen vastuulajeiksi luokiteltuja lajeja alueella tavattiin kahdeksan. Kaikki EU D1 lajit, uhanalaistarkastelussa huomioidut lajit sekä Suomen vastuulajeiksi luokitellut lajit myös pesivät tutkimusalueella.

Taulukko 1. Hyvinkään Sääksjärven tutkimusalueen pesimälinnut linnustotutkimuksessa 2016 reviirimäärineen. Reviireiksi on tulkittu pysyvällä reviirillä oleskelleet linnut. Mikäli lajille ei ole annettu reviirimäärää, on se tavattu alueella, mutta sitä ei ole tulkittu pesiväksi. EU:n lintudirektiivin D1- ja uhanalaislajien tiedot sekä Suomen vastuulajit on ilmoitettu omissa sarakkeissaan. Uhanalaisuusluokat EN= erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä.

Laji		reviirit 2016	EU D1	uhanal.	Suomen vastuulajit
Kanadanhanhi	<i>Branta canadensis</i>				
Haapana	<i>Anas penelope</i>			VU	SV
Tavi	<i>Anas crecca</i>	1			SV
Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>				
Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>	1		EN	SV
Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>	3			SV
Tukkakoskelo	<i>Mergus serrator</i>	2		EN	SV
Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>	1		VU	SV
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>	2	EU D1		
Pikkutylli	<i>Charadrius dubius</i>	1		NT	
Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>	1		NT	SV
Kalalokki	<i>Larus canus</i>	2			
Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>	1			
Käki	<i>Cuculus canorus</i>				
Kehrääläinen	<i>Caprimulgus europaeus</i>	1	EU D1		
Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>	1			
Metsäkivirvinen	<i>Anthus trivialis</i>	1			
Västaräkki	<i>Motacilla alba</i>	1			
Peukaloinen	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1			
Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>	1			
Mustarastas	<i>Turdus merula</i>	2			
Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>	1			
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>	2			
Sirittäjä	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	1			
Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>				
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>	3			
Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>	1			

Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>	2	
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>	2	
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>	4	
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	1	SV
Kuusitiainen	<i>Periparus ater</i>		
Sinitiainen	<i>Cyanistes caeruleus</i>	3	
Talitiainen	<i>Parus major</i>	6	
Puukiiپیج	<i>Certhia familiaris</i>	1	
Varis	<i>Corvus corone cornix</i>	1	
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	8	
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>		
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>		
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>	1	
	pareja yhteensä	60	
	pesimälajeja yhteensä	32	

3.1 Sääksjärven tutkimusalueen EU D1- ja uhanalaislajit sekä Suomen vastuulajit

EU D1 uhanalaislajit Sääksjärvellä

Lintudirektiivillä (‘Bird directive’ 79/409/ETY) suojellaan kaikkia EU:n alueella luontaisesti esiintyviä lintuja sekä niiden munia, pesiä ja elinympäristöjä. Lintudirektiivin mukaan jäsenvaltioiden on suojeltava, säilytettävä ja kunnostettava riittävästi elinympäristöjä kaikille direktiivin lintulajeille.

Jäsenmaiden on estettävä suojeltujen lintulajien tarkoituksellinen tappaminen, pyydystäminen ja häiritseminen sekä kaupankäynti. Lintujen suojelu ulottuu myös varsinaisten suojelualueiden ulkopuolelle. Tärkeät muuttolintujen levähdyspaikat pyritään turvaamaan.

Direktiivien tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen EU:n alueella. Tärkein keino tavoitteen toteuttamiseksi on Natura 2000 -verkosto. Näin pyritään säilyttämään EU:n tärkeinä pitämien luontotyyppien ja lajien suotuisa suojelun taso. Kyseessä olevat luontotyypit ja lajit luetellaan direktiivien liitteissä.

Suomessa tavataan yhteensä 63 EU:n lintudirektiivin 1-liitteen lajia, eli lajia joiden suojeluun yhteisössä halutaan kiinnittää erityistä huomiota.

Sääksjärven tutkimusalueella todettiin linnustotutkimuksessa kahden EU:n lintudirektiivin 1-liitteen lintulajin reviierejä (kuikka ja kehrääjä). Näiden yhteenlaskettu reviiirimäärä oli 3 (taulukko 1).

Uhanalaislajit Sääksjärvellä

Uhanalaisuus kuvaa todennäköisyyttä lajin häviämiseen tarkasteltavalta alueelta lähitulevaisuudessa lajin populaation suuruuden ja muutosten perusteella. Uhanalaisluokitusta sovelletaan luonnonvaraisiin populaatioihin, jotka elävät luontaisella levinneisyysalueellaan (Mikkola-Roos ym. 2010).

Uhanalaisluokitus perustuu määrällisiin kriteereihin, jotka koskevat ensisijaisesti kannan, levinneisyysalueen tai esiintymisalueen suuruutta ja muutoksia. Lisämääreinä ovat mm.

esiintymisen pirstoutuneisuus ja esiintymien lukumäärä sekä kannan suuruuden voimakkaat vaihtelut.

Häviämishenkien arvioinnissa käytetyt kriteerit esitellään teoksessa ”Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010” (Mikkola-Roos ym.) Uhanalaisuusluokat ovat osa katavasta luokituksesta, johon kaikki lajit voidaan sijoittaa. Luokkien nimissä käytetään IUCN:n (Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton) suosituksen mukaisesti myös Suomessa englanninkielisiä lyhenteitä. Uhanalaisuudella tarkoitetaan lajin tai sitä alemman taksonin (alalaji, muunnos jne.) häviämisen todennäköisyyttä. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU). Silmälläpidettävät lajit (NT) eivät ole valtakunnallisesti uhanalaisia. Ne ovat kuitenkin lajeja, joiden tarkkailu on aiheellista kannan kehityksen tai koon perusteella.

Uusimmassa Suomen lintujen uhanalaistarkastelussa (Tiainen ym. 2015) arvioitiin 13 lajia äärimmäisen uhanalaiseksi (CR), 36 erittäin uhanalaiseksi (EN) ja 38 vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Lisäksi 23 lintulajia luokiteltiin silmälläpidettäväksi (NT). Näiden lajien kantojen kehitystä tulee seurata erityisen tarkasti.

Uhanalaisluokituksessa huomioituja lajeja oli Sääksjärven tutkimusalueella linnustotutkimuksen tulosten mukaan yhteensä kuusi. Lajeista erittäin uhanalaiseksi (EN) on luokiteltu tukkasotka ja tukkakoskelo, molemmat pesivät tutkimusalueella. Vaarantuneeksi (VU) luokiteltuja lajeja alueella olivat haapana ja isokoskelo. Näistä ainoastaan isokoskelo tulkittiin pesiväksi (taulukko 1).

Silmälläpidettäväksi (NT) Sääksjärven tutkimusalueen linnuista on luokiteltu pikukytylli ja rantasipi, molempien tulkittiin pesivän alueella yhden parin voimin (taulukko 1).

Suomen vastuulajit Sääksjärvellä

Suomen vastuulajien asemaa valotetaan ympäristöhallinnon verkkosivuilla: ”Suomella katsotaan olevan kansainvälinen vastuu tiettyjen pohjoisten alkuperäislajien säilyttämisestä. Vastuu merkitsee lähinnä sitä, että lajin seuranta ja tutkimusta on tehostettava ja että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa – lajit eivät välttämättä ole uhanalaisia. Lainsäädännössä määriteltyä asemaa vastuulajeilla ei ole.

Vastuulajien luettelon ja valintakriteerit on laatinut ympäristöministeriön uhanalaisten lajien toinen seurantatyöryhmä (Rassi ym. 2001). Lajiluetteloa ei muutettu vuoden 2015 uhanalaisuusarvioinnin yhteydessä.

Suomen vastuulajeiksi valikoitui Suomelle tai Pohjois-Euroopalle kotoperäisten lajien lisäksi lajeja, joiden kokonaislevinneys on suppea ja kanta kaikkialla harva. Lisäksi mukaan tuli lajeja, joiden kokonaislevinneys on laaja, mutta ne ovat yleisiä vain pienellä osalla aluetta, josta merkittävä osa on Suomessa. Vastuulajeja valittaessa pidettiin ohjearvona, että Suomessa on 15–20 prosenttia Euroopan kannasta. Kansainvälisten vastuulajiemme joukossa on etenkin pohjoisten havumetsien, soiden, vähäravinteisten järvien sekä Itämeren ja suurten jokien rantojen lajeja.”

Sääksjärven linnustoselvityksen yhteydessä tavattiin kahdeksan Suomen vastuulajeiksi luokiteltua lintulajia, näistä seitsemän tulkittiin pesiviksi, yhteisparimäärän ollessa kymmenen (taulukko 1).

3.2 Sääksjärven tutkimusalueen linnut

Viiden käyntikerran lintukartoituksen tulokset antavat hyvän käsityksen tutkitun alueen pesimälajeista. Edempänä arvioimme sekä linnustoselvityksemme tuloksien että Tiira-lintutietopalveluun ilmoitettujen havaintojen perusteella alueen linnustoa. Nykytietojen ja vanhempien havaintotietojen yhdistelmällä saadaan kokonaiskuva alueen linnustosta pesimäaikaan ja sen ulkopuolella.

Vesilintujen (tavi, tukkasotka, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, kuikka) yhteispärimäärä 11 paria (taulukko 1) on huomattavan korkea tutkimusalueen kokoon nähden. Merkille pantavaa on sekä lajiston kirjo että vaatelaiiden lajien osuus. Vain tavi ja telkkä ovat ”jokapaikan-sorsia” kun taas tukkasotka, koskelot ja kuikka ovat vaatelaita elinympäristönsä laadun suhteen. On ilmeistä, että leirikeskuksen metsäinen ja luonnontilainen ranta on sovelias tukkasotkan ja kuikan pesäpaikaksi. Koskelot pesinevät joko rantarakennusten alla tai pensaiden alla (tukkakoskelo) sekä isoissa luonnonkoloissa ja pöntöissä (isokoskelo). Tiira-lintutietopalveluun kirjatut havainnot vuosilta 2006-2016 vahvistavat käsityksen Sääksjärven merkityksestä vesilinnuille. Loppukesällä ja syksyllä järvelle kokoontuu ajoittain runsaasti kuikkia (24.9.2012, 19 kuikkaa, V. Kuntsi), isokoskeloita (7.12.2015, 160 isokoskeloa, V. Kuntsi) ja lapasotkia (5.10.2013, 10 lapasotkaa, V. Kuntsi). Lisäksi syksyisin tavataan säännöllisesti pieniä määriä mm. alleja, uiveloita ja kaakkureita.

Sääksjärven hiekkarannat ovat pikkutyllin ja rantasipin mieleen. Molempien kahlaajien tulkittiin linnustoselvityksen havaintojen perusteella pesivän tutkimusalueella yhden perin voimin. Sekä pikkutyllin että rantasipin kannankehitys on ollut taantuva, ja ne on siksi luokiteltu silmälläpidettäviksi tuoreessa uhanalaisarvioissa (Tiainen ym. 2015).

Kehräjä on harvalukuinen mäntykankaiden ja kalliomänniköiden pesimälaji. Huomaamattomana yölintuna se jää helposti havaitsematta, ellei sitä erikseen etsitä yöaikaan, jolloin koiraan laulu paljastaa lajin läsnäolon. Kehräjän reviiri paikallistettiin tutkimusalueen luonnonsuojelualueelle.

Vesilintujen ruokailu- ja pesimäalue uimarannan länsipuolella on luonnontilainen ja rauhallinen.

Sääksjärven tutkimusalueen metsän varpuslinnut ovat melko tyypillisiä varttuneen, kuivan kankaan ja pienen korpijuotin lintuja. Harvinaisuuksia alueen metsissä ei ole. Vaateliaimpia alueen metsälajeista ovat peukaloinen (kostea, rehevä ja ryteikköinen metsän alakerta ja korkeat laulupuut), sirittäjä (valoisa, avara metsä, jossa pensaskerros ja korkeampia puita sekä jonkin verran rehevyyttä), tiltaltti (tuore kuusikangas, korpi) ja puukiipijä (vanhan metsän suosija). Lahopuun niukkuus näkyy metsän pesimälajistossa, sillä hömötiainen ja töyhtötiainen puuttuvat alueelta. Pesäpönttöjen ripustamisella on kompensoitu kolopuiden vähäisyyttä, joten alueella pesii jonkin verran tali- ja sinitiaisia, kirjosiippoja sekä yksi pari leppälintuja.

Tutkimusalueen lounaiskulmalla rantametsän puulajeja ovat mm. haapa ja tervaleppä ja pesimälintuja sirittäjä ja käpytikka.

4 Johtopäätökset ja suositukset

Sääksjärven tutkimusalueen linnusto on erilaisten elinympäristölaikkujen (mm. vesistöt, tuoret ja kuivat kankaat, korpijuotti) johdosta monipuolinen. Tutkimusalueen pesimälajistossa on runsaasti vaateliaita, vähälukuisia ja taantuvia lintulajeja. Pesimälajeista kaksi on EU:n lintudirektiivin liitteen D1-lajeja. Pesimälajeista kaksi lajia on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN), yksi vaarantuneeksi (VU) ja kaksi silmälläpidettäväksi (NT). Suomen vastuulajeja tutkimusalueella pesii seitsemän.

Linnustotutkimuksen tulosten perusteella suosittelemme pidättäytymään voimakkaista maankäytön muutoksista Sääksjärven metsäalueella. Pesimälinnuston monipuolistamiseksi tulisi pystyyn ja maahan kuolleet puut jättää niille sijoilleen sekä hyönteisten ravinnoksi että kolopuiksi. Sääksjärven pohjoispuolella sijaitsevan Vihtilammin nykytila tulisi turvata.

Vihtilammin avarrettu laskuoja laskee tutkimusalueen pohjoisosassa korven läpi Sääksjärveen. Virtaamaa säähdellään padolla. Laskujoeton Sääksjärvi lienee herkkä ravinnekuormitukselle, joten hakkuut, ojitukset, rakentaminen yms. voimakas maanrakennus voi aiheuttaa muutoksia järven tilaan.

Linnustotutkimuksen tulosten perusteella tutkimusalueen arvokkain alue on rauhallinen Sääksjärven rantavyöhyke (kuva 1). Rannan profiili on matala, joten se sopii pesimäalueeksi huonosti maalla liikkuvalle kuikalle ja veden tuntumaan pesänsä rakentavalle tukkasotkalle. Järven kalaisuus ja puhtaus suosivat vaateliaita ja taantuvia kalaa syöviä vesilintuja (tukkasotka, kuikka) niin pesimäaikaan kuin sen jäl-

Kuva 1. Tärkeä vesi- ja rantalintujen pesimä- ja ruokailualue Sääksjärvellä.

keenkin. Nilviäisiä syövät vesilinnut (tukkasotka, lapasotka, telkkä, alli) hyötyvät myös järviveden puhtaudesta niin pesimä- kuin muuttoaikaan. Järven nykytilan vaaliminen on nykyisen

hienon vesilintukannan säilyttämisen elinehto.

Lintujen pesimäolosuhteiden parantamiseksi alueelle voisi ripustaa pesäpönttöjä niin pienille pönttölinnuille (tiaiset, siepot, leppälintu), kuin isommillekin lajeille (isokoskelo, telkkä ym.). Lahopuun lisääminen metsässä takaisi pesimälinnuille vakaammat ravinto-olosuhteet ja lisäksi luontaisia pesäpaikkoja.

LÄHTEET

- BirdLife Suomi ry 2016: Tiira-lintutietopalvelu <http://www.tiira.fi> . Viitattu 16.08.2016.
- Heikkinen, E. (toim.) 2010: Hyvinkään ympäristön tilan katsaus 2010. Hyvinkään kaupunki, ympäristökeskus 2010.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988. Linnustoseurannan havainnointiohjeet. 2., uusittu painos. Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.
- Mikkola-Roos, M., Tiainen, J., Below, A., Hario, M., Lehikoinen, A., Lehikoinen, E., Lehtiniemi, T., Rajasärkkä, A., Valkama, J. & Väisänen, R. A. 2010: Linnut. Julk.: Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.). 2010. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. s. 320–331.
- Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.
- Ympäristö.fi – ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2016: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Kalkkilampi_Saaksjarvi%285969%29. Viitattu 23.8.2016.

LIITTEET

Liitteissä 1–40 ovat Sääksjärven linnustokartoituksessa tavattujen lajien reviirikartat. Alla kunkin lajin tapaamispaikan symbolit eri kartoituspäivinä Sääksjärven tutkimusalueella. Todetut reviirit on merkitty lajikartoille tapaamispaikat ympyröiden.

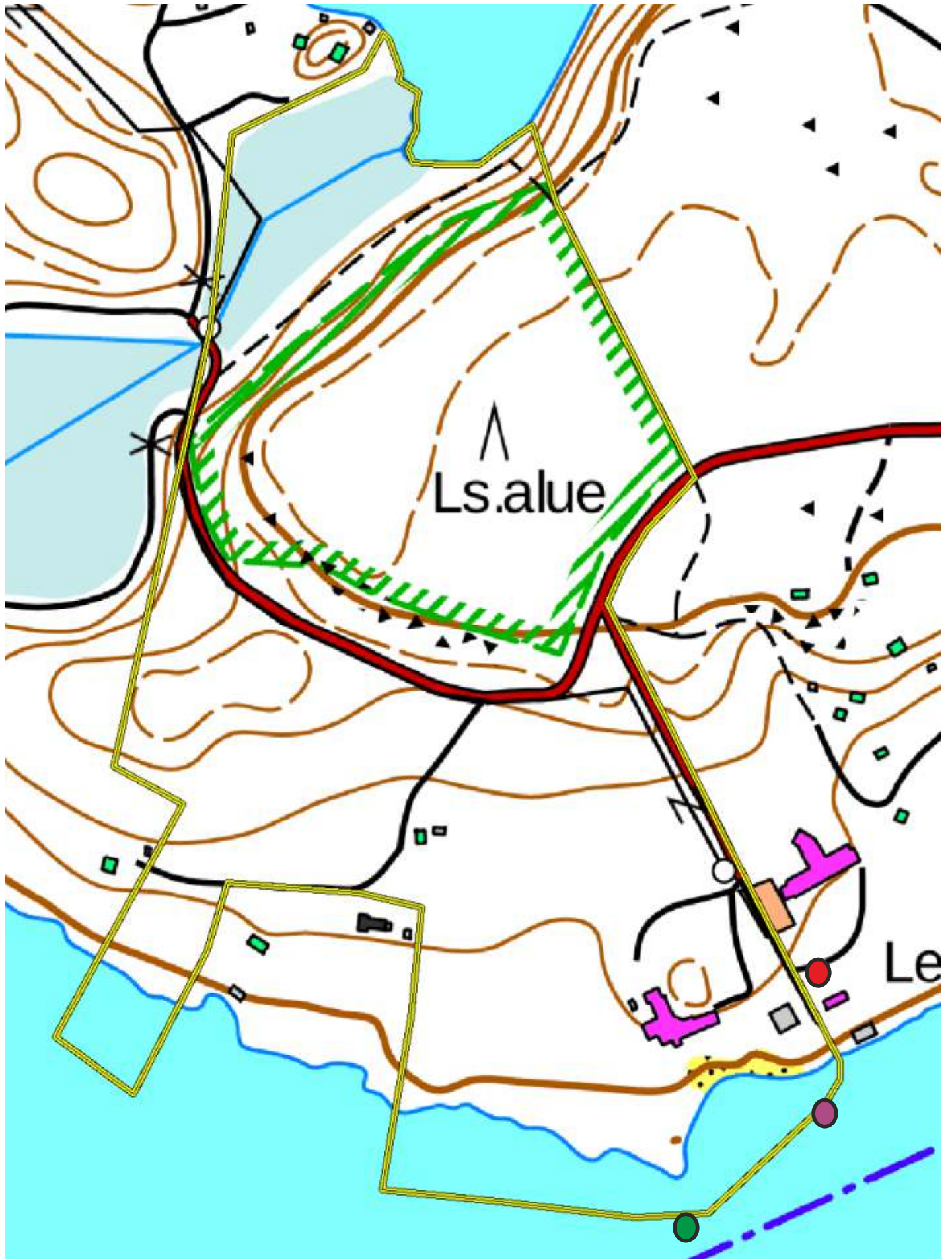
- 23.4.2016
- 2.5.2016
- 20.5.2016
- 4.6.2016
- 18.6.2016

Lajit, Sääksjärvi

1	Kanadanhanhi	<i>Branta canadensis</i>
2	Haapana	<i>Anas penelope</i>
3	Tavi	<i>Anas crecca</i>
4	Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>
5	Tukkasotka	<i>Aythya fuligula</i>

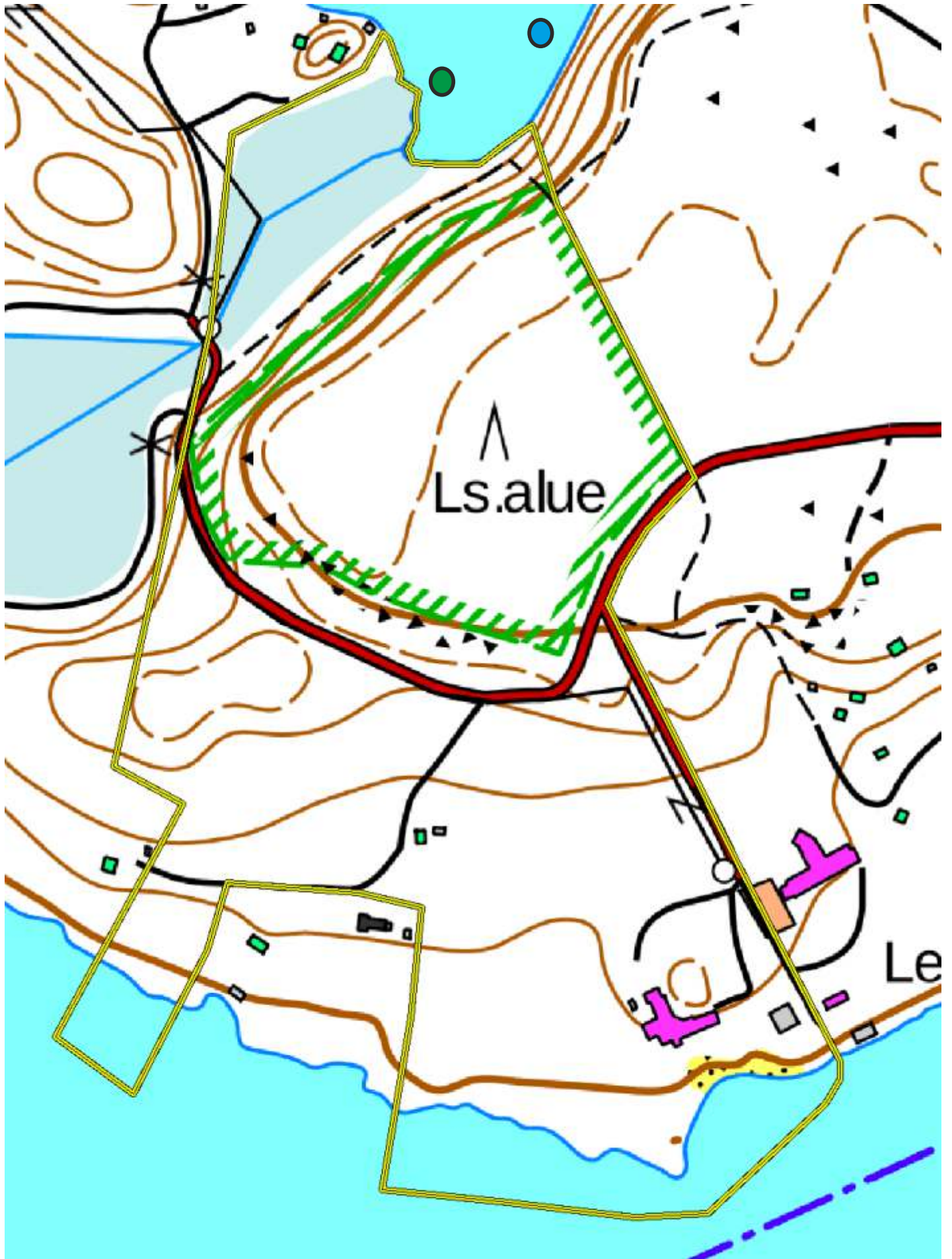
6	Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>
7	Tukkakoskelo	<i>Mergus serrator</i>
8	Isokoskelo	<i>Mergus merganser</i>
9	Kuikka	<i>Gavia arctica</i>
10	Pikkutylli	<i>Charadrius dubius</i>
11	Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>
12	Kalalokki	<i>Larus canus</i>
13	Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>
14	Käki	<i>Cuculus canorus</i>
15	Kehräjä	<i>Caprimulgus europaeus</i>
16	Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>
17	Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>
18	Västaräkki	<i>Motacilla alba</i>
19	Peukaloinen	<i>Troglodytes troglodytes</i>
20	Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>
21	Mustarastas	<i>Turdus merula</i>
22	Räkättirastas	<i>Turdus pilaris</i>
23	Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>
24	Sirittäjä	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>
25	Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>
26	Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>
27	Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>
28	Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>
29	Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>
30	Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>
31	Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
32	Kuusitiainen	<i>Periparus ater</i>
33	Sinitiainen	<i>Cyanistes caeruleus</i>
34	Talitiainen	<i>Parus major</i>
35	Puukiiپیج	<i>Certhia familiaris</i>
36	Varis	<i>Corvus corone cornix</i>
37	Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>
38	Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>
39	Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>
40	Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>

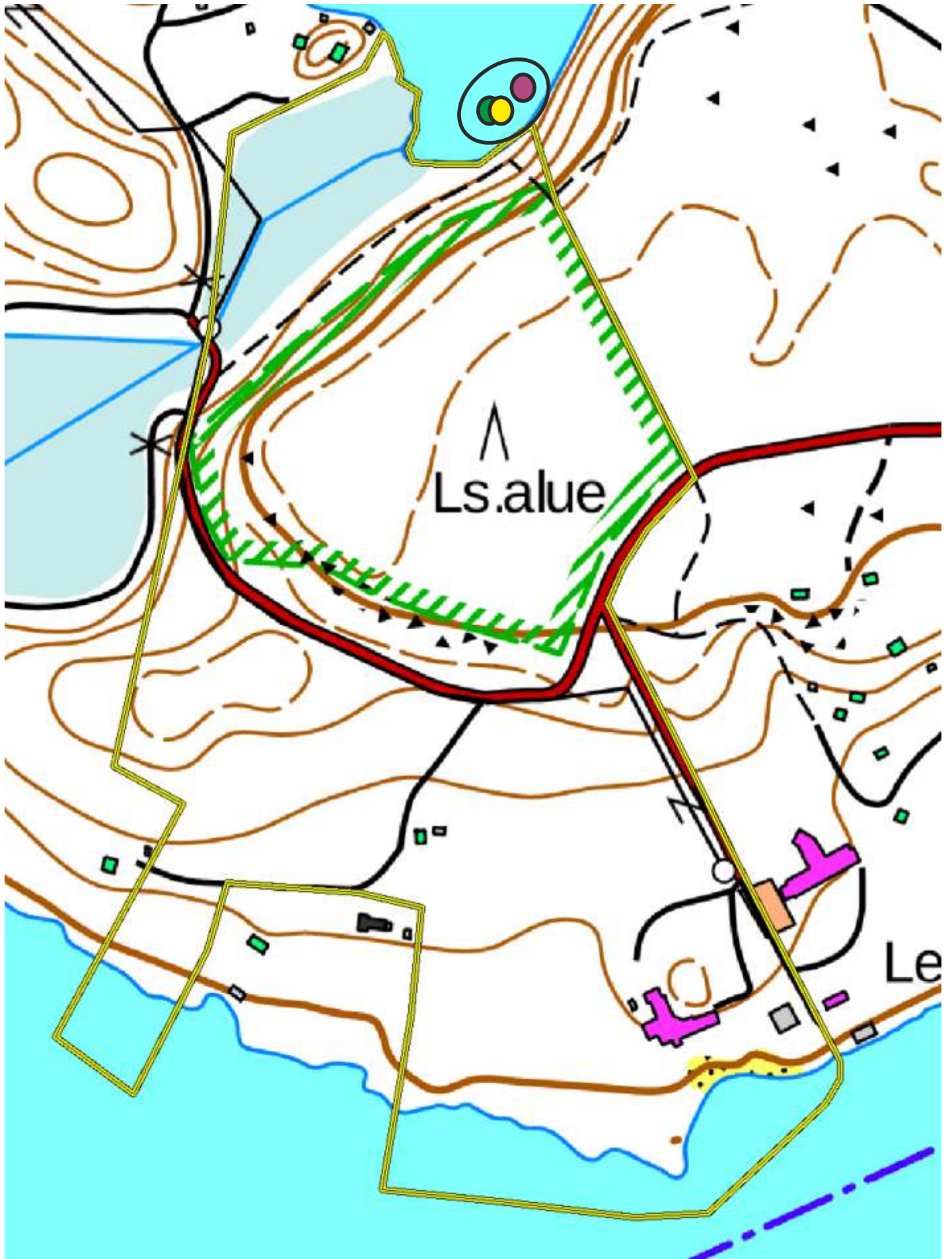
Kanadanhanhi *Branta canadensis*

Haapana *Anas penelope*

Tavi Anas crecca

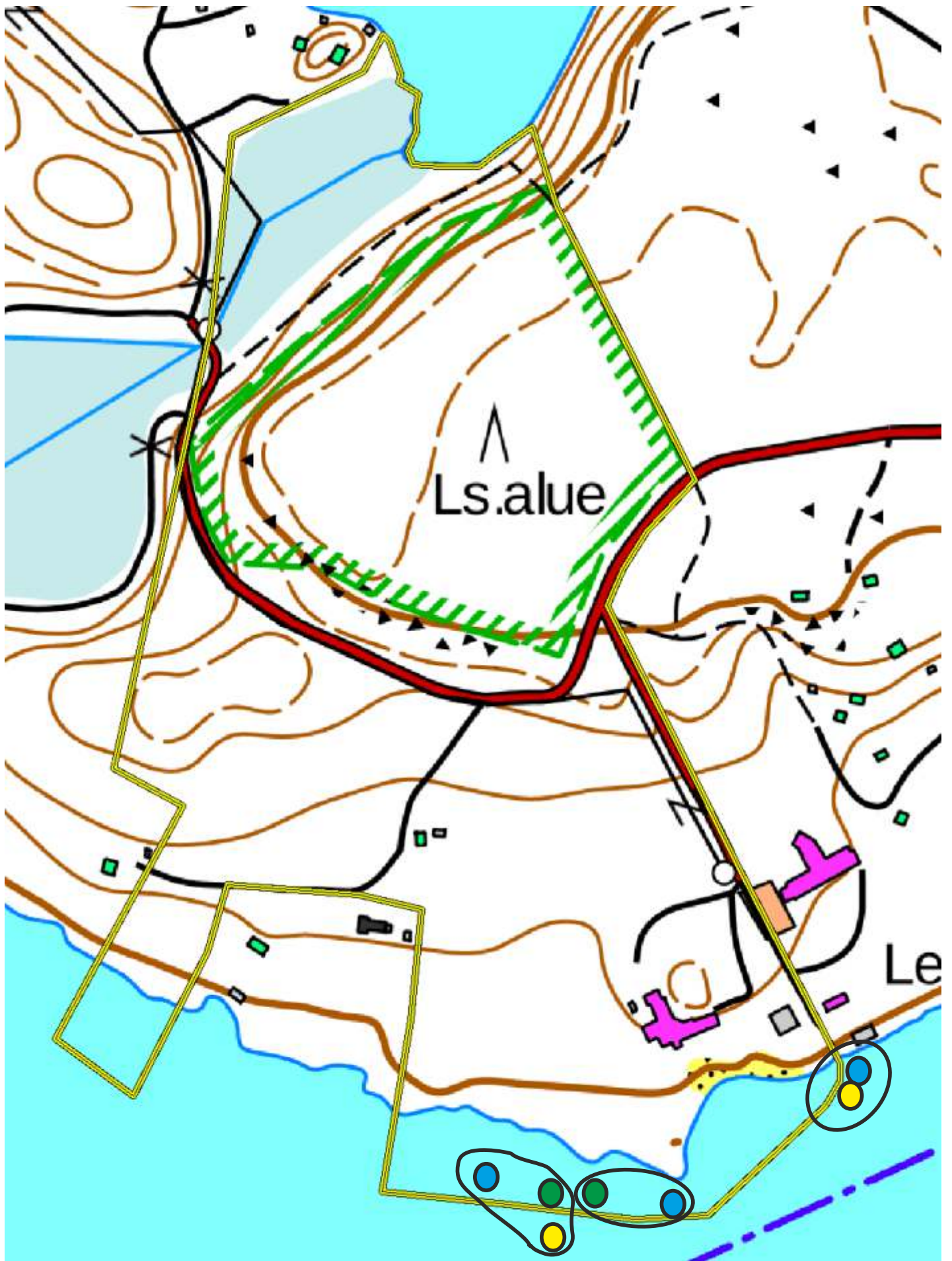
Sinisorsa *Anas platyrhynchos*

Tukkasotka *Aythya fuligula*

Telkkä *Bucephala clangula*

Tukkakoskelo *Mergus serrator*

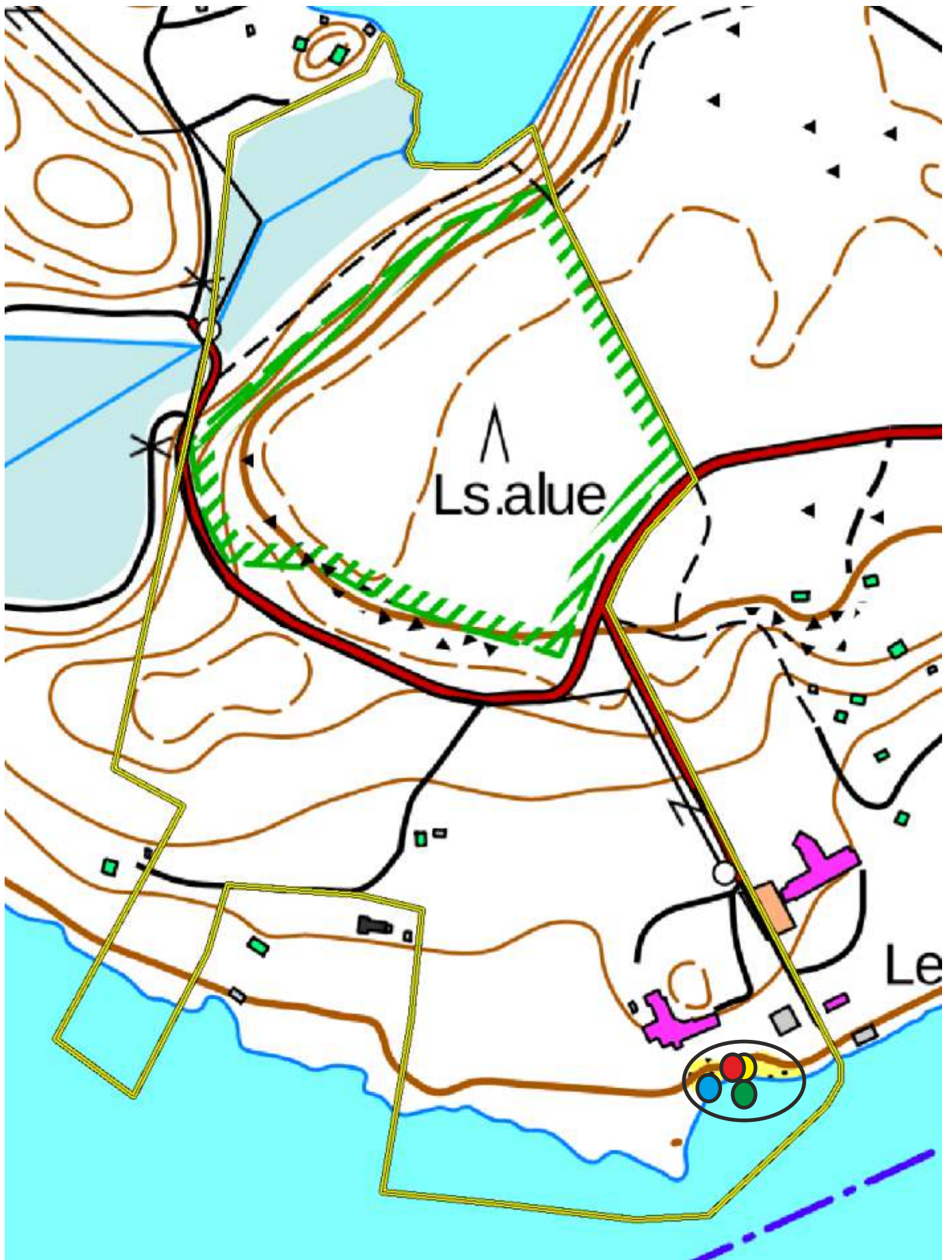
Isokoskelo *Mergus merganser*

Kuikka *Gavia arctica*

Pikkutylli *Charadrius dubius*

Rantasipi *Actitis hypoleuca*

Kalalokki *Larus canus*

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

Käki *Cuculus canorus*

Kehräätä *Caprimulgus europaeus*

Käpytikka *Dendrocopos major*

Metsäkirvinen *Anthus trivialis*

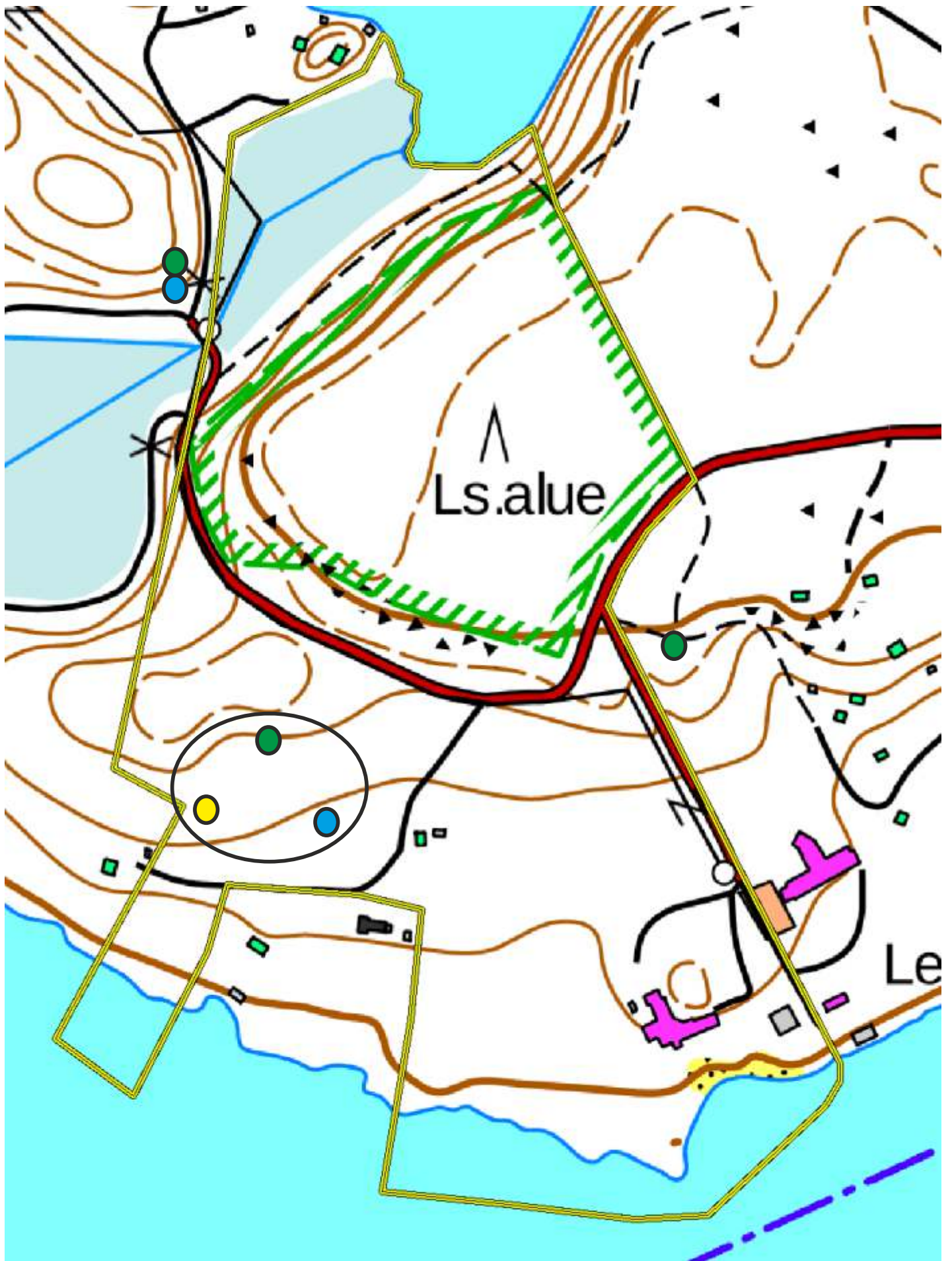
Västäräkki *Motacilla alba*

Peukaloinen *Troglodytes troglodytes*

Rautiainen *Prunella modularis*

Mustarastas *Turdus merula*

Räkättirastas *Turdus pilaris*

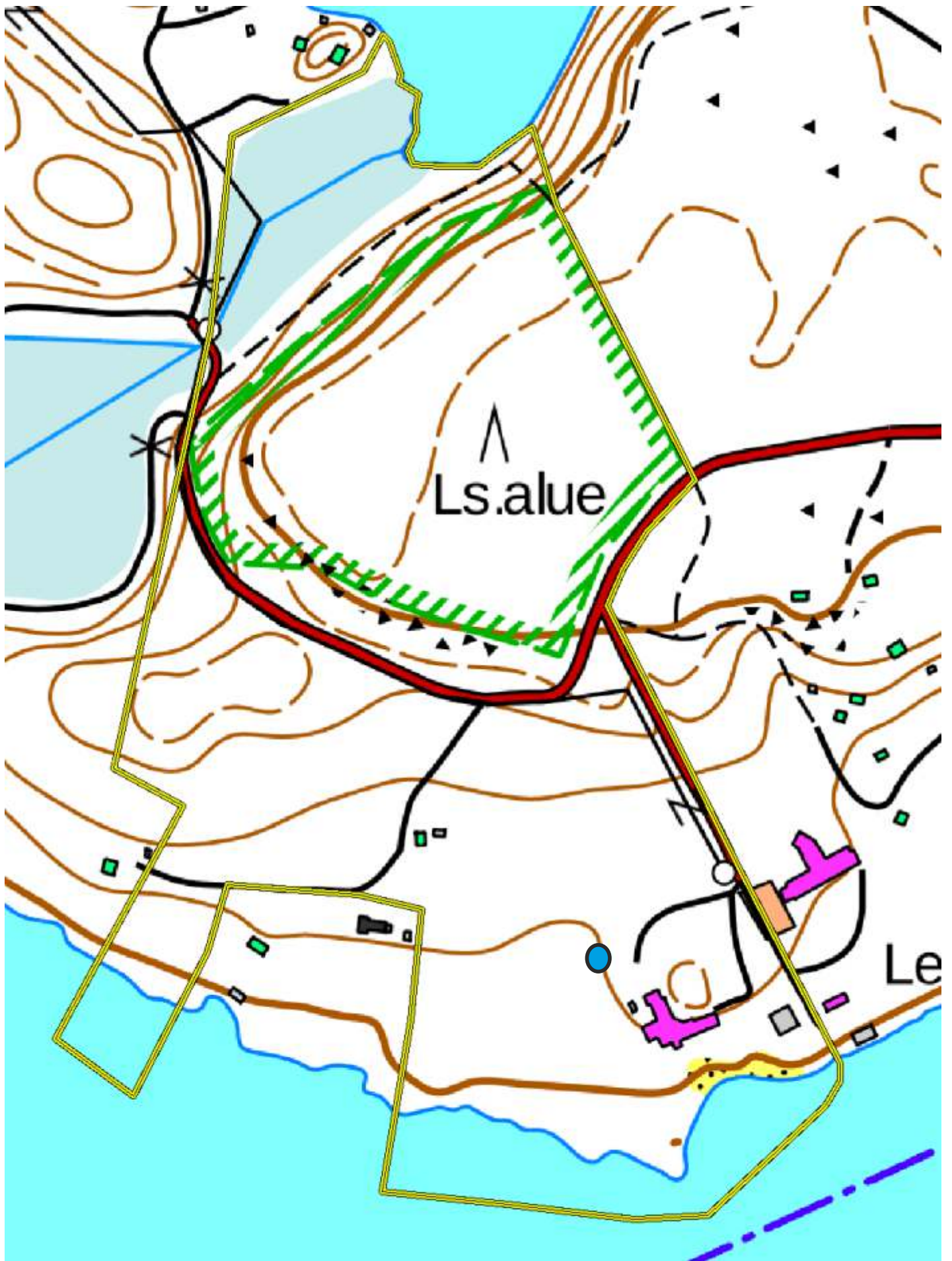
Laurastas *Turdus philomelos*

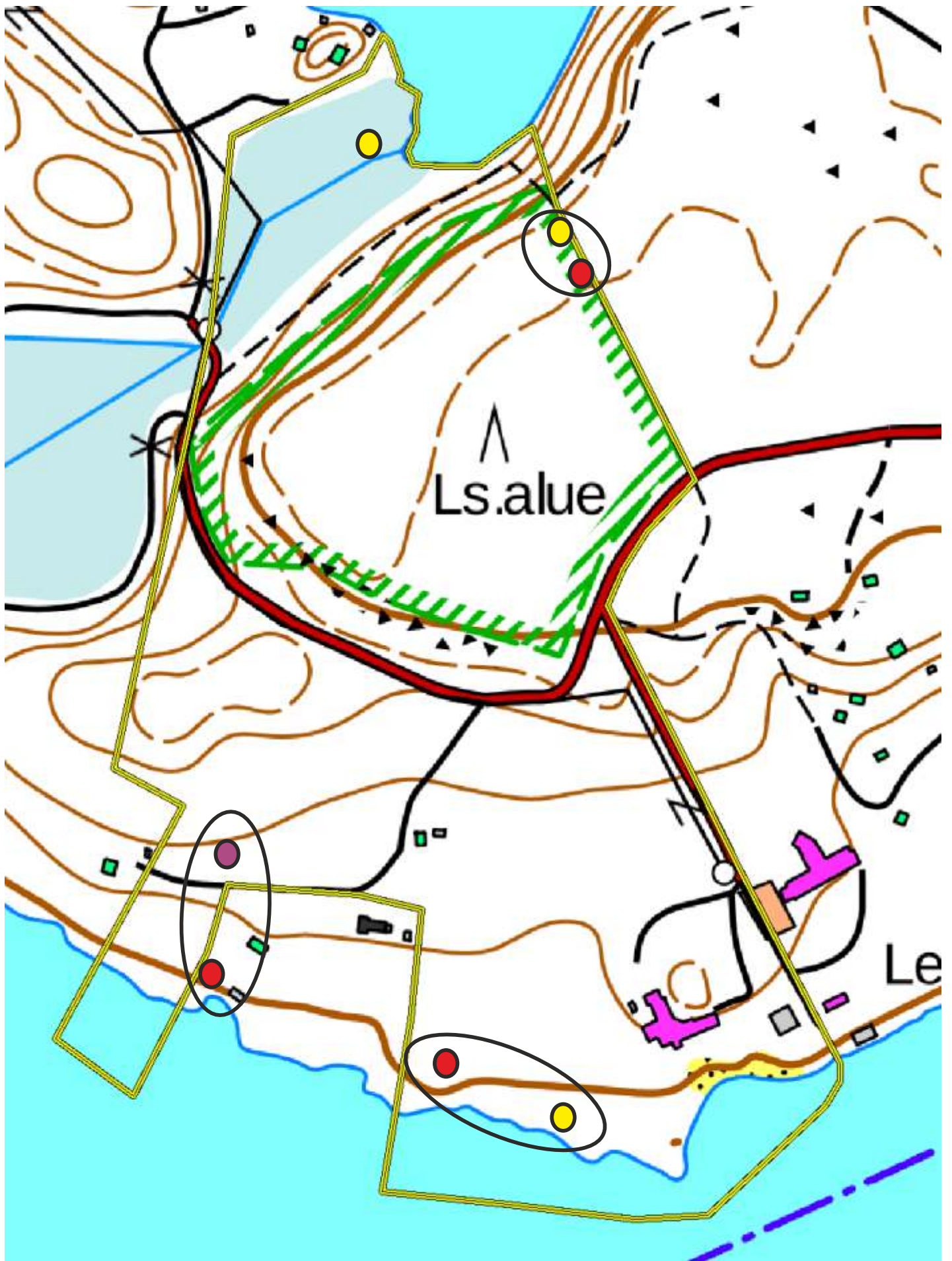
Sirittäjä *Phylloscopus sibilatrix*

Tiltalti *Phylloscopus collybita*

Pajulintu *Phylloscopus trochilus*

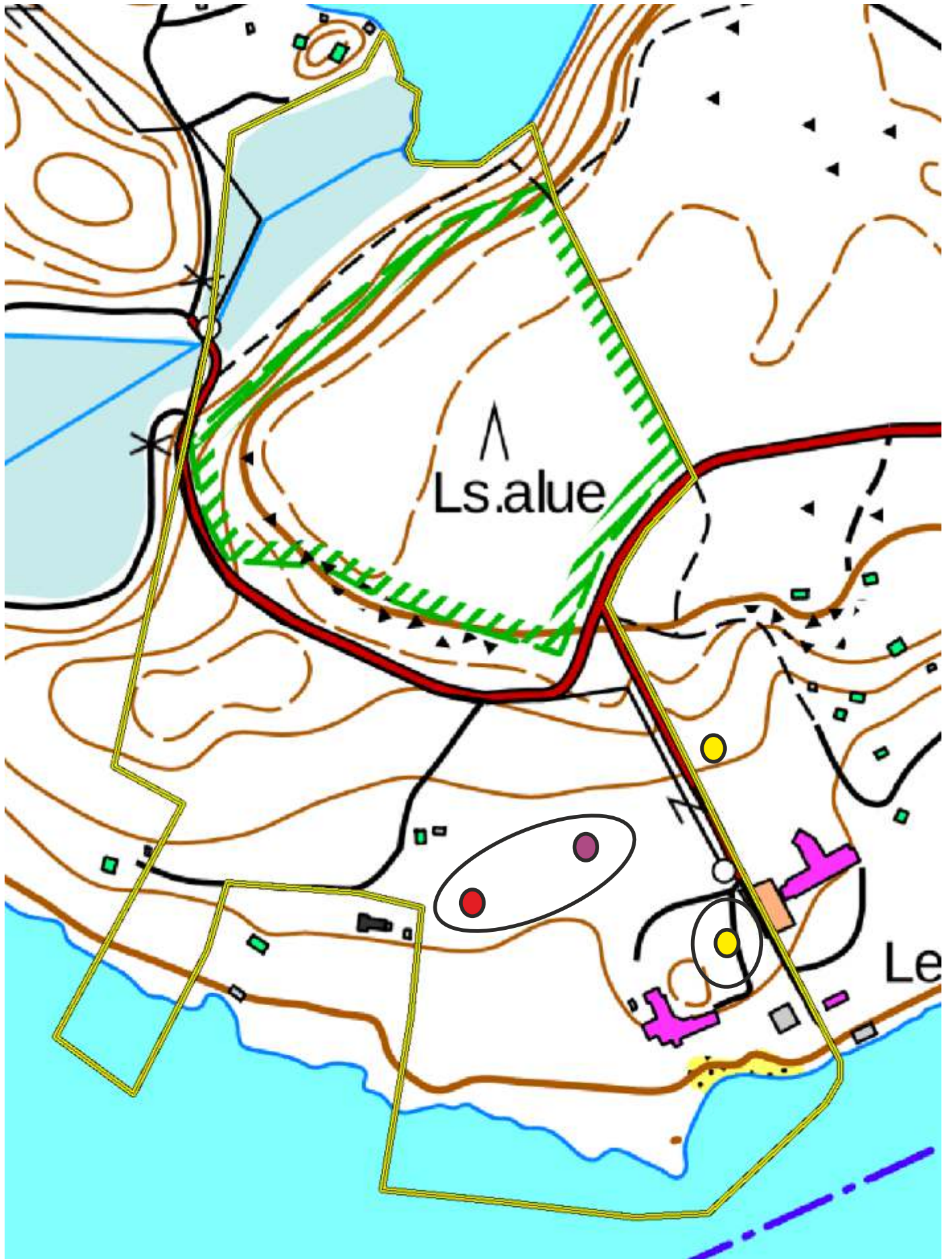
Hippiäinen *Regulus regulus*

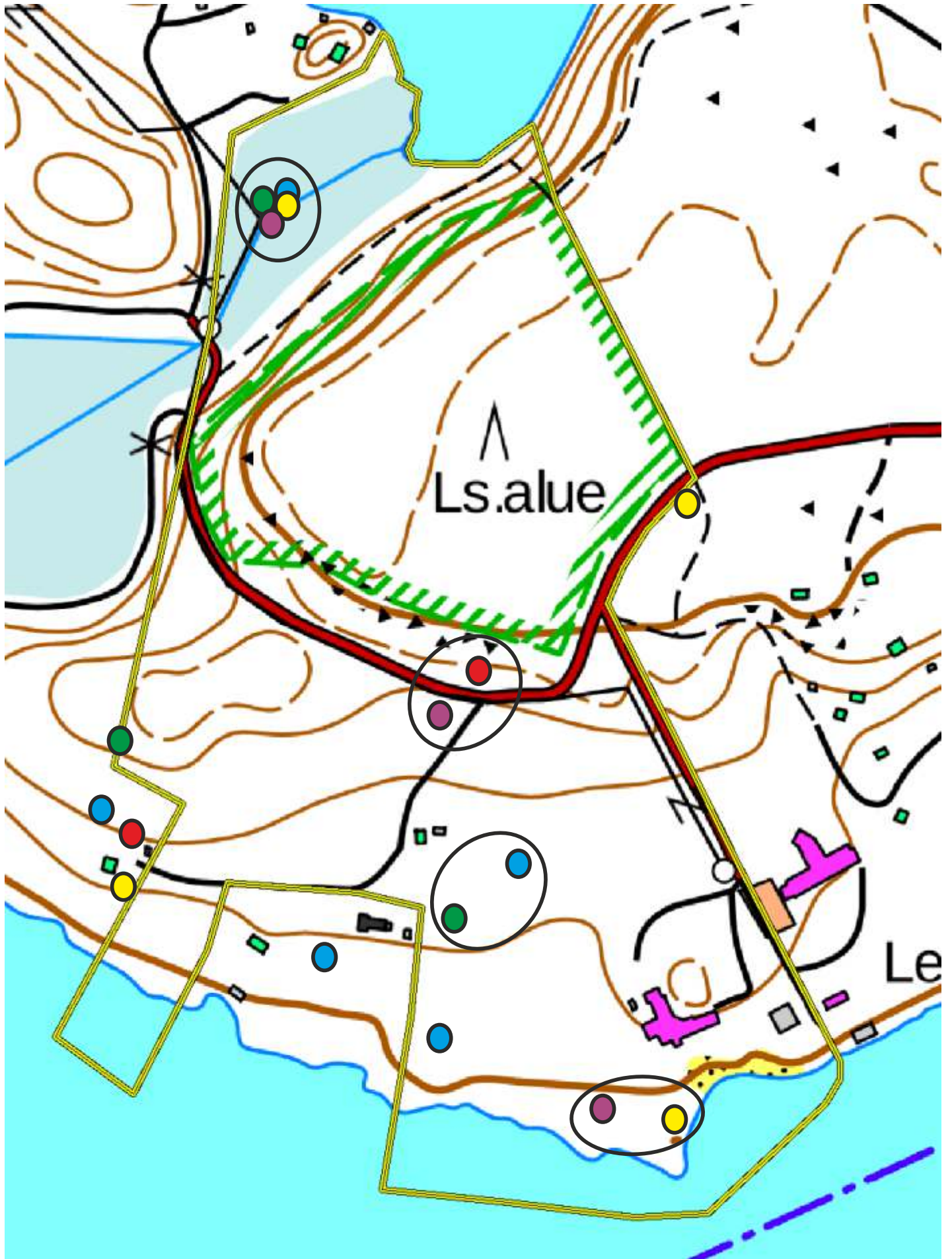
Harmaasieppo *Muscicapa striata*

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca*

Punarinta *Erithacus rubecula*

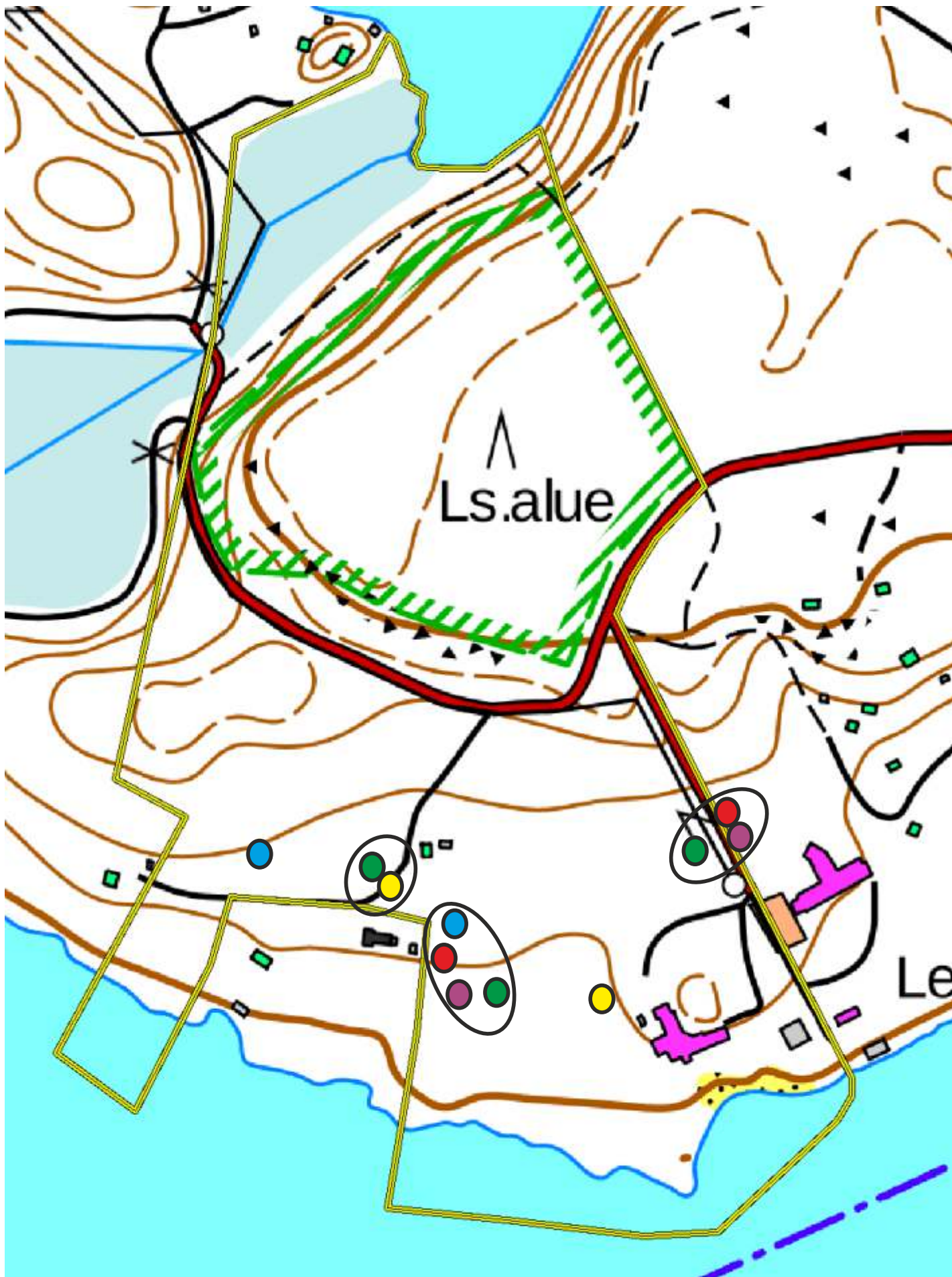
Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus*

Kuusitiainen *Periparus ater*

Sinitäinen *Cyanistes caeruleus*

Talitiainen *Parus major*

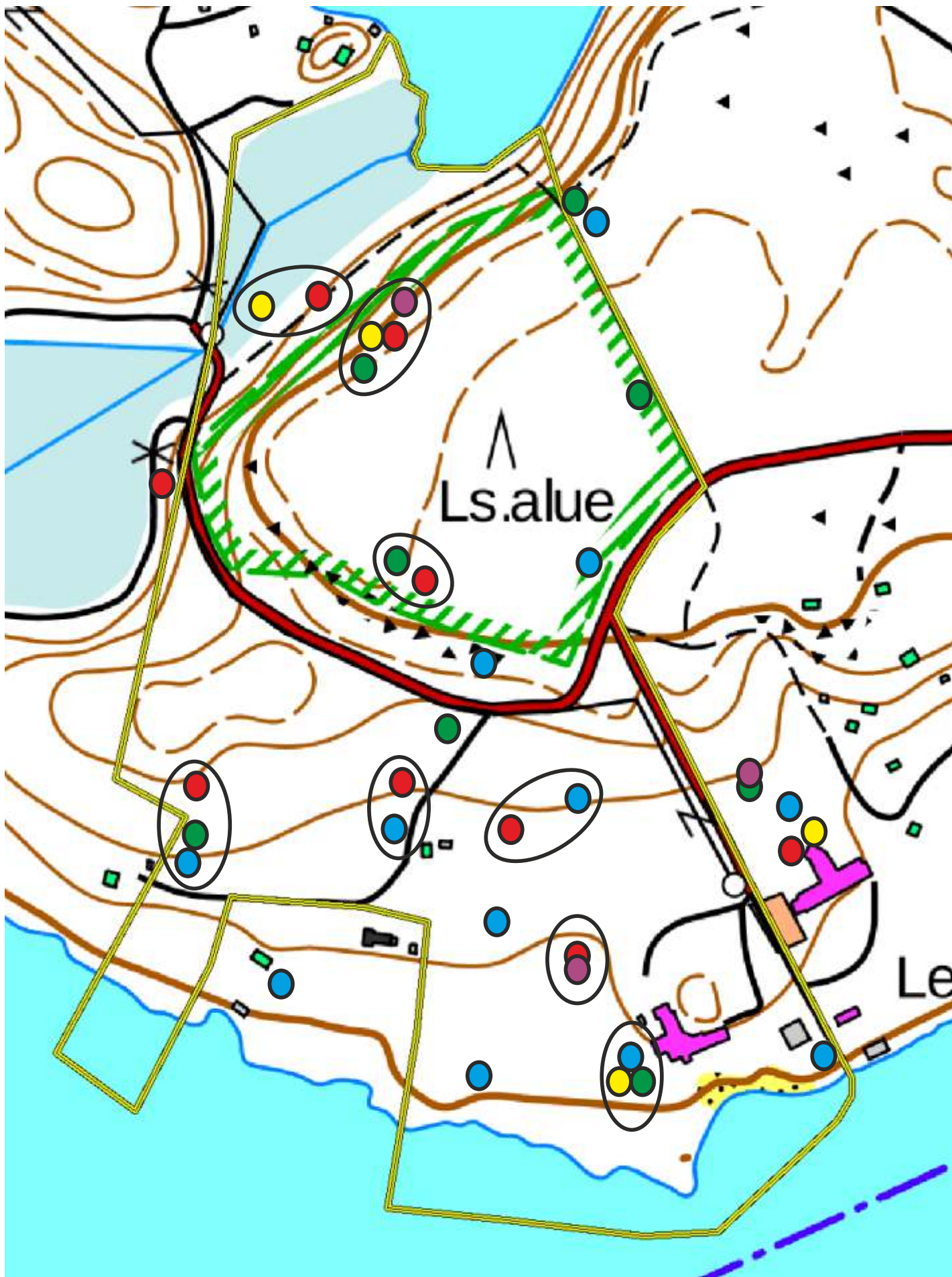
Puukiipijä *Certhia familiaris*

Varis Corvus corone cornix

Peippo *Fringilla coelebs*

Viherpeippo *Carduelis chloris*

Vihervarpunen *Carduelis spinus*

Keltasirkku *Emberiza citrinella*